

Universitetet
i Stavanger

FAKULTET FOR UTDANNINGSVITENSKAP OG HUMANIORA

BACHELOROPPGAVE

Studieprogram: Barnehagelærer Bachelor
BBLBAC-2 21H

Høst 2021

Forfatter(e): Dina Marie Nesvåg

Dina Marie Nesvåg

.....
signatur forfatter (e)

Kandidatnummer(e): 1302

Veileder(e): Tove Erna Belland

Fagansvarlig: Marianne Ree

Tittel: De stille barna på en småbarnsavdeling

Engelsk tittel: The quiet children in a toddler ward

Emneord: Barns utvikling, lek og læring

Side tall: 25

+
Vedlegg/annet: 2

Stavanger, 02.01.2022

.....
dato/år

Sammendrag

Gjennom dette studiet har jeg undret meg over hvordan barnehagelærere arbeider for å hjelpe de stille barna i lek med andre barn. Ut fra dette kom jeg frem til problemstillingen: *Hvordan kan barnehagelæreren støtte de stille barna på en småbarnsavdeling?* For å få svar på problemstillingen benyttet jeg meg av semistrukturert intervjuet. De viktigste funnen som kom frem var hvor viktig en sensitiv og tilstedeværende voksen er for det stille barnet. Hvordan små grupper kan bidra til en trygghet for de stille barna og hva sosial mestring i hverdagen kan ha og si for dem stille barna. Med dette så jeg hvor viktig det er at barnehagene har nok personal slik at det er mulighet for å dele i grupper. At det er nok personal er også viktig for at de sårbare barna skal få den oppfølgingen eller den støtten disse barna trenger i hverdagen.

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	2
1.0 Innledning	5
2.0 Gjennomgang av faglitteratur/teori	6
2.1 Vennskaps betydning for de stille barna	6
2.2 Sosial kompetanse	6
2.3 Reservert temperamentsstil	6
2.4 Trygg tilknytning	7
2.5 Engstelig utrygg/unnvikende tilknytning	7
2.6 Transaksjonsmodellen	8
2.7 Tilstedeværende og sensitive voksne	8
2.8 Omsorg	9
3.0 Metode	10
3.1 Hva er metode?	10
3.2 Valg av metode	10
3.3 Intervju	11
3.4 Informantene	12
3.5 Etske retningslinjer	12
3.6 Hvordan jeg fikk oversikt over funn til empiri/analysen	13
4.0 Empiri og analyse	13
4.1 Små barnegrupper for å skape vennskap	13
4.2 Sensitive og tilstedeværende voksne	14

4.3 Skape trygghet og rom for sosial mestring	16
5.0 Diskusjon/drøfting	18
5.1 Små barnegrupper for å skape vennskap	18
5.2 Sensitive og tilstedeværende voksne	19
5.3 Skape trygghet og rom for mestring.....	22
6.0 Avslutning/oppsummering	24
7.0 Litteraturliste.....	25
8.0 Vedlegg 1 Samtykkeskjema fra NSD.....	27
8.1 Vedlegg 2 Intervju Guide	31

1.0 Innledning

I rammeplanen står det at alle barn skal bli sett, forstått, respektert og støttet. Barna skal også få den hjelpen barna har behov for (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 19). For barnehagelærerne og personalet er det viktig at de ser alle barna på sin avdeling i løpet av en barnehagedag. I barnehagen er det både barn som er stille og barn som er utagerende. Siden jeg har et inntrykk av at det er så mye om de utagerende barna hadde jeg lyst og finne ut hva som blir gjort for de stille barna i barnehagen. Når dette valget var tatt fant jeg tidlig ut at jeg ville finne ut hva barnehagelærerne gjør for de stille barna på en småbarnsavdeling. Ett og toåringene har en mer kroppslig lek der bevegelse har mye å si for dem da. Ifølge Løkken (2015, s. 58) leker barn som er i et og to års alderen mer kroppslig. Ett og to åringene leker med store leketøy leker sammen og gjerne i bevegelse, mens små leketøy leker disse barna med alene. Øhman (2012, s. 78) nevner at barna leker samme type lek i ulike aldre, men på ulike måter. Lekehandlingene til barna blir mer viljestyrt jo eldre de blir. Da kan de leke en lek uten å nødvendigvis ha en gjenstand som bidrar til leken (Øhman, 2012, s. 78). Treåringene tenker jeg har en lek der de trekkes mer mot hverandre og hvor lek med andre betyr mer enn for ett og toåringene. Barna som er tre år, har også en begynnende rollelek noe ett og to åringene ikke har på samme måte. Derfor tok jeg valget om å skrive om treåringene på en småbarns avdeling. Jeg skal også ha småbarns pedagogikk til fordypning neste år og synes derfor at dette med de stille barna på tre år er et interessant tema som jeg kan ta med meg videre både i fordypningen og når jeg kommer ut i arbeid.

Grunnen til at jeg valgte å skrive om de stille barna fordi dette er barn som jeg har et inntrykk av kan være lette og glemme. Gjennom og se i litteraturen om de stille barna har jeg oppdaget at det er flere ord som blir brukt for å omtale de stille barna. Lund (2004, s. 19) nevner begrep som innadvendte barn, tilbaketrukkethet, introvert atferd, innadvendthet og de stille barna. Ut ifra dette valgte jeg de stille barna da dette er et ord som favner mange barn uten at det nødvendigvis er en diagnose inn i bilde.

Formålet med denne oppgaven er å finne ut hva barnehagelærerne gjør for at de stille barna på en småbarnsavdeling. Hvordan de får de inn i lek med andre barn på avdelingen. Hvilke tanker de har om de stille barna og hvordan tilrettelegge for at disse barna skal ha en best mulig dag i barnehagen. For å få svar på dette har jeg valgt og skrive en empirisk oppgave og ta i bruk den kvalitative forskningsmetode.

Ut fra dette kom jeg frem til problemstillingen: *Hvordan kan barnehagelæreren støtte de stille barna inn i lek på en småbarnsavdeling?*

Oppgave er delt i seks deler: innledning, teori, metode, analyse, drøfting og avslutning. I teoridelen presenteres teori som er relevant til oppgave. I metodedelen presenteres den kvalitative forskningsmetode, semistrukturert intervju, informantene og datainnsamling. Videre i empiri og analyse delen vil alle relevante funn i fra intervjuene bli presentert. I drøftingen blir funnen sett i lys av teori og i avslutningen kommer en konklusjon.

2.0 Gjennomgang av faglitteratur/teori

2.1 Vennskaps betydning for de stille barna

Noen barn finne venner lett mens andre barn har problemer med å finne sine venner. Ifølge (Bohlin, Hagekull og Andersson, 2005, referert i Borge, s. 49) vil et barna som er engstelig ikke utvikle en like god sosial kompetanse som andre barn fordi disse barna heller trekker seg bort fra andre barn. Det kommer også frem at barna som er sosialt engstelige ikke trenger så mange nære vennskap som andre barn trenger. Derfor bør barnehageansatte være oppmerksomme på dette og vurdere hvert enkelt barn hvor mye de skal oppfordres til å danne vennskap (Borge, 2013, s. 49). Hvis det viser seg at barnet ikke leker med noen fordi barnet er engstelig kan dette lede til at barnet får følelsesmessige vansker. Prosocial atferd som dele, trøste eller hjelpe noen andre barn er atferd som kan hjelpe det engstelige barnet til å nærme seg de andre barna på (Borge, 2013, s. 50).

2.2 Sosial kompetanse

Strøknes (2014, s. 77) hevder at sosial kompetanse er når barn viser omsorg for hverandre, ser andres perspektiver og hevde seg selv, samtidig som dem tilpasser sin atferd til den sosiale gruppen de er i. Det er også viktig at barnet kommer inn i en gruppe på en positiv måte. Videre hevder Strøknes (2014, s. 77) at barna må balansere sine egne behov for tilfredsstillelse, selvhevdelse og oppmerksomhet med både gruppen sine behov og de andre barnas behov. Sosial kompetanse handler om å justere sin atferd etter hvilket behov barnet har selv og hvilket behov andre barn har. Denne evnen blir viktig for barnet å mestre i barnehagen og skolen, men også videre i livet deres (Strøknes, 2014, s. 77).

2.3 Reservert temperamentsstil

Barn med denne temperamentstilen kan virker usikre, forsiktige og selvhevdet seg selv sjelden. Disse barna griner ofte lett og søker trygghet hos den trygge voksne. De liker

rutiner og forutsigbarhet og blir det en endring kan disse barna lett begynne og stresse. Noe som også kjennetegner disse barna, er at de søker trygg kontakt hos noen få av de voksne i barnehagen. Derimot er det noen av disse barna som er lite kontaktsøkende. Det som er spesielt med denne gruppen barn er at de ofte holder seg for seg selv, men allikevel i nærheten av sine jevnaldrende (Kvello, 2010, s, 34-35).

2.4 Trygg tilknytning

Et barn som har trygg tilknytning, vet at omsorgspersonen er tilgjengelig når barnet trenger. Barnet viser denne omsorgsfulle og støttende personen alle sine behov.

(Ainsworth, 1973 og Killen, 2009/2010, referert i Klette, 2013, s. 21) forklarer hvor viktig det er at omsorgspersonen til barnet har sensitivitet, empati, tilgjengelighet, kontinuitet, forutsigbarhet og at barnet får trøst når trenger dette. (Masterson, 2005, referert i Klette, 2013, s. 21) hevder at trygg tilknytning er grunnleggende for psykososiale ferdigheter. Dette kan være evnen til empati, følelsesregulering og refleksjon. Dem som har trygg tilknytning, viser seg også å ha større mestring når de opplever påkjenninger i livet. Dette fordi dem søker støtte og trøst mer enn de andre tilknytningstilene (Klette, 2013, s. 21).

Barn med trygg tilknytning møter den voksne med en indre arbeidsmodell der barnet er klar over at hvis det griner og viser det vil barnet få hjelp og trøst av noen. På denne måten bidrar barnet til at det blir lettere for den voksne og gi barnet den trøsten og nærheten barnet trenger. Dette bekrefter da barnets indre arbeidsmodell om at barnet kan stole på andre når det trengs. Barna med denne tilknytningen er ofte gode til å ta imot trøst og regulere sine følelser sammen med den voksne og gjenvinne balansen igjen (Broberg, 2018, s. 34).

2.5 Engstelig utrygg/unnvikende tilknytning

Barn med denne tilknytning stilen trekker seg unna omsorgspersonen og skjuler sine følelser når de opplever noe som en trussel. Ifølge (Cassidy og Shaver, 2008, referert i Klette, 2013, s. 22) viser forskning at barn som skjuler sine tårer og følelser har blitt avvist eller ikke blitt møtt på sine følelsesmessige behov. Videre påpeker (Mary Main, 1990, referert i Klette, 2013, s. 22) at det er særlig er de barna som ikke får det behovet det fysiske behovet for nærhet dekket av sin omsorgsperson. Når barnet er fortvilt eller ute av seg viser da ofte omsorgspersonene til disse barna enda større avvistning ifølge (Dickerson Pech, 2003, referert i Klette, 2013, s. 22). Barnet opplevde at omsorgspersonen brukte skarp stemme og viste stor motvilje mot fysisk kontakt når barnet søkte dette fra sine

omsorgspersoner. Det viser seg at disse barna bruker alternative selvregulerende strategier for å ikke være til bry for andre personer. Barna er som regel flinke til å beherske sine følelser, leke alene og er greie å ha med å gjøre (Klette, 2013, s. 22-23). Barn med usikker eller unnvikende tilknytning har fra sine omsorgspersoner ikke opplevd en stabil støtte og tilgjengelig person som er der når dem trenger trøst. Derfor vil disse barna enten undertrykke sin tilknytningsatferd eller overdrive tilknytningsatferden deres (Klette, 2013, s. 25). Barn med en utrygg tilknytning kan se rolige og også uberørte ut når de egentlig har et høyt nivå av stresshormoner i sin kropp. En grunn kan være fordi disse barna har lært og legget lokk på sine følelser fordi følelser ikke har gitt dem det de har behov for. Dette kan ses ved at disse barna kan være rastløse, likeglade, stille, trekker seg unna og har problemer med å slå seg til ro (Broberg, 2018, s. 33-34).

2.6 Transaksjonsmodellen

Transaksjonsmodellen handler om at barna har noen medfødte egenskaper og at omgivelsene til barna har noe å si for deres atferd. Barna og omgivelsene blir påvirket av hverandre og blir tilpasset hverandre. Barna er aktivt med og påvirke sine omgivelser samtidig som omgivelsene er med og påvirke dem. Hvis barna opplever at barnas medfødte egenskaper ikke står i samsvar med omgivelsene kan dette føre til at barna opplever vansker i sine omgivelser (Flaten, 2013, s. 48-50).

2.7 Tilstedeværende og sensitive voksne

For de yngste barna er det viktig med det sterke følelsesmessige båndet med de voksne for at barna skal utvikle seg. Barna skal være trygg på at de voksne er der for dem fysisk og mentalt. Det er da barna kan utfordre sine egne evner og kompetanser. Den voksne er med på å skape den tryggheten slik at barna kan trekke oppmerksomheten sin mot de andre barna (Øhman, 2012, s. 241). Brandtzag, Torsteinson og Øiestad (2019, s. 63) hevder at for barna som er forsiktige er det viktig at barna har en sensitiv voksen som forsøker å forstå og sette seg inn i barnets følelser. Det kommer også frem at det forsiktige barna trenger lenger forberedelse på de uvante situasjonene enn andre barn. Videre forklarer Brandtzag, Torsteinson og Øiestad (2019, s. 64) at hvis et barna føler seg forstått vil stress nivået som barnet har i kroppen gå ned. Det er viktig at disse barna blir tatt på alvor og ikke står alene med sine følelser. Ifølge Broberg (2018, s. 33) er det viktig at barnehagelæreren tar seg tid til å bli kjent med barnet slik at når barnet slår seg har barnet en trygg base og komme

tilbake til ved behov. Barnehagelæreren blir da en vikarierende tilknytningsperson når foreldrene til barnet har gått (Broberg, 2018, s. 33).

Barnet trenger og se at den voksne er interessert i å være med barnet. Den voksne og barnet bygger dermed en relasjon med hverandre hvor den voksne viser at han eller hun vil være sammen med barnet. Det andre den voksne må gjøre er å være med barnet og skape en interesse for lek sammen med det. Den voksne arbeider ikke bare med lekstøtte, men også med og styrke barnets selvtillit. Når dette er arbeidet en stund med klarer barnet etter hvert med og vende blikket utover til de andre barna (Øhman, 2012, s. 223).

2.8 Omsorg

Omsorg kan oppfattes som berøring, stemninger eller varme blikk. Derimot kan synspunktene på omsorg være forskjellige. Noen kan oppleve omsorg som positivt mens andre kan oppleve omsorg som negativt. På bakgrunn av dette bør barnehagelæreren være bevisst sine egne erfaringer med omsorg og på hvilken måte dette kan påvirke arbeidet. Barnehagelæreren må være oppmerksom på at andre kan ha ulik oppfatning hva omsorg er, enn hva en selv tenker det er (Tholin, 2014, s. 17).

Empati er evnen til å forstå andres følelser og tanker og kunne skille den fra sine egne. For barnehagelæreren er det viktig å være forståelsesfull og sensitiv voksen som viser omtanke for barnets kommunikasjon (Tholin, 2014, s. 100). (Berit Bae, 1996, referert i Tholin, 2014, s. 103) nevner at når noen bekrefter en annen så viser den som bekrefter den andre at de ser og erkjenner den andre. Det er viktig har og skille egne og andres opplevelser.

3.0 Metode

3.1 Hva er metode?

Jeg har som tidligere nevnt valgt å skrive en empirisk oppgave. Ifølge (Johannesen, Tufte og Christoffersen, 2010, referert i Bergsland og Jæger, 2014, s. 66) dreier empirisk forskning seg om å samle inn, analysere og tolke data av den sosiale virkeligheten. I forskningen finnes det to hovedtyper av forskning og dette er den kvalitative forskningen og den kvantitative forskningsmetoden. Hovedforskjellen mellom disse metodene er måten dataen blir samlet inn på. Ifølge Dalland (2020, s. 54) får en med den kvantitative metoden mer målbare data ved bruk av tall mens man i den kvalitative metoden får frem meninger og opplevelser som man ikke kan sette noen tall på. Den kvalitative metoden kan brukes for å få bedre innsikt i menneskelige uttrykk enten gjennom handling eller språk. Forskeren henter inn data ved bruk av intervju eller observasjon som gjør at både forsker og informanten påvirker forskningsprosessen. Derimot i den kvantitative metoden er det større distanse mellom forsker og informant (Bergsland og Jæger, 2014, s. 66). Måten dataen blir presentert er også forskjellig etter hvilken metode en tar i bruk. I den kvalitative metoden blir resultatet presentert i en tekst, mens i den kvantitative metoden blir resultatet presentert i statistikker og diagrammer (Bergsland og Jæger, 2014, s. 66-67). Ifølge Dalland (2020, s. 56) blir forskere som bruker kvantitativ metode ofte kaldt tellere mens de forskerne som bruker kvalitativ metode for tolkere. Videre kommer det frem at det i begge metodene kan bli brukt litt av hver metode, men at den største forskjellen mellom metodene er måten dataen blir samlet inn på (Dalland 2020, s. 56)

3.2 Valg av metode

Jeg valgte og ta i bruk den kvalitative forskningsmetoden for å samle inn min data. Denne metoden valgte jeg fordi jeg ønsket og gå mer i dybden. Ved å gå i dybden vil informantenes erfaringer, tanker og meninger kommer frem på en annen måte. Jeg bestemte meg tidlig for at jeg ville bruke intervjuer som grunnlag for min datainnsamling. Intervju var også den metoden som passet best til problemstillingen i oppgaven min. Problemstillingen handler om hvordan barnehagelærere kan støtte de stille barna inn i lek på en småbarnsavdeling. Gjennom intervjuene fikk jeg informantenes forståelse hva stille barn er, hvor viktig sensitive og støttende voksne er og hva små lekegrupper kan ha og si for de stille barn i barnehagen.

3.3 Intervju

For å innhente informasjon fra mine informanter valgte jeg å ta i bruk et semistrukturert intervju. Det som kjennetegner et semistrukturert intervju er at det består av en intervjuguide der emnene og rekkefølgen en ønsker og ta opp står. Intervjuguiden lages på forhånd og tar utgangspunkt i problemstillingen og hva som er aktuelt og ta opp i forhold til den (Bergsland og Jæger, 2014, s. 71). Jeg bestemte meg for at jeg ville intervju to barnehagelærere i to forskjellige barnehager. Grunnen til at jeg valgte å intervju barnehagelærere er fordi jeg er interessert i å finne ut hva de gjør for de stille barna på sin avdeling. Hvordan de sikrer at disse barna har en bra barnehage hverdag.

Før intervjuene laget jeg en intervjuguide. Intervjuguiden som jeg anvendte under intervjuene, var inndelt i tre tema. Temaene var voksenrollen, vennskap og sosial kompetanse. Innfor hvert tema hadde jeg ulikt antall spørsmål. Jeg valgte og ha elleve spørsmål om voksenrollen fordi denne anser jeg som veldig viktig for de stille barna. Videre hadde jeg syv spørsmål om vennskap og fem spørsmål om sosial kompetanse. Dette fordi dette er tema som jeg anser som viktige for de stille barna i deres hverdag. Med temaet voksenrollen ville jeg få en forståelse for hva de som barnehagelærer gjør for å skape trygghet for de stille barna. I tillegg ville jeg undersøke hva barnehagelærere gjør for å hjelpe disse barna i lek med andre barn under dette temaet. Når det gjelder tema vennskap ville jeg undersøke hva barnehagelærerne tenker dette kan ha å bety for det stille barnet. Hvordan de hjelper det stille barnet inn i lek med andre barn og hva de tenker vennskap har å si for barna videre i livet. Videre ville jeg finne ut hvilken betydning sosial kompetanse kan ha og si for de stille barna. Både i barnehagen, men også hva de tenker det kan ha og si for barnet videre i livet. I ettertid har jeg tenkt at jeg kanskje hadde litt mange spørsmål og at jeg neste gang ikke burde hatt så mange spørsmål. Spørsmålene var også litt like så jeg kunne ha litt mer variasjon i dem også. Likevel fikk jeg svar på det jeg trengte til min bachelor oppgave og har funn som jeg anser som viktige.

Som tidligere nevnt i innledningen er det flere ord som blir brukt om de stille barna. Til å begynne med brukte jeg de utrygge barna og de innadvendte barna. Disse ordene brukte jeg i intervjuet med informantene. Dette kan ha påvirket svarene til informantene og om jeg hadde spurt om de stille barna kan det være jeg kanskje hadde fått et litt annerledes svar. Derfor kan dette være en feilkilde.

3.4 Informantene

Dalland (2020, s. 79) nevner at en tar et strategisk valg av intervjupersoner når en velger personer ut fra en bestemt kunnskap eller erfaringer. Videre forklarer Dalland (2020, s. 79) at man kan oppsøke intervjupersoner som en mener passer til intervjuet selv. For å få intervjupersoner kontaktet jeg ulike barnehager. Jeg valgte å ringe og spørre om jeg kunne komme og intervjuer. I samtalen informerte jeg om tema og forklarte også at de fikk tilsendt samtykke erklæringen og intervjuguiden på forhånd. Grunne til at jeg valgte å sende intervjuguiden var fordi den ene barnehagelæreren spurte om jeg kunne det. Dermed tok jeg et valg om at begge jeg skulle intervjuer fikk intervjuguiden tilsendt. Når jeg kom i den ene barnehagen fikk jeg vite at informanten jeg skulle intervjuer var syk, men en annen barnehagelærer sa ja til og intervjuer. Derfor fikk ikke denne barnehagelæreren spørsmål eller samtykke erklæring på forhånd. Allikevel synes denne barnehagelæreren det var greit, og jeg gjennomførte derfor intervjuet. Jeg intervjuet en barnehagelærer som arbeidet i en privat barnehage og en barnehagelærer som arbeidet i en kommunal barnehage. Begge personene jeg intervjuet var kvinner. For å anonymisere og overholde taushetsplikten har jeg valgt å kalle informantene for A og B.

Informant A:

Barnehagelærer arbeidet i barnehage i fire måneder.

Informant B:

Barnehagelærer arbeidet i barnehage i 10 år.

3.5 Etiske retningslinjer

For å overholde alle de etiske retningslinjene fikk informantene tilsendt samtykkeskjema fra NSD der det står at informanten kan trekke seg hvis de vil. I dette samtykke skjema står det hva informantene samtykker til og være med på. Informantene fikk også informasjon om tema for forskningen på forhånd. Bergsland og Jæger (2014, s. 83) forklarer at informert samtykke er når informanten vet målet med undersøkelsen, at de deltar frivillig og at de vet at de kan trekke seg når de vil. Dette fikk alle informantene vite om på forhånd også den informanten som ble intervjuet i stedet for informanten som ble syk.

3.6 Hvordan jeg fikk oversikt over funn til empiri/analysen

Dalland (2020, s. 94) forklarer at når en skal få oversikt over dataene må en tenke hva de kan bety og hvilke perspektiver som kommer frem i intervjuet. Dessuten kommer det frem at en god analyse vil gi rom for ulike perspektiver. For å få en oversikt over mine funn leste jeg gjennom intervjuene flere ganger. Etter å ha lest dem flere ganger så jeg at det var ulike temaer som gikk igjen i intervjuene. Ifølge Dalland (2020, s. 99) kommer det frem at hvis samme type svar går igjen hos intervjupersonene gir dette en større faglig tyngde enn hvis det kommer fra en person. Jeg sammenlignet svarene på begge intervjuene jeg og så at det var mye likt, men allikevel var det forskjeller i fokuset informantene hadde. Informant A hadde mer fokus på barna mens informant B hadde mer fokus på hvordan barnehagelæreren kan veilede personalet på avdelingen. Dette vises i funnen i empiri og analyse delen og i drøftingen.

4.0 Empiri og analyse

Jeg vil i denne delen av oppgaven presentere de funn som er relevante for å besvare min problemstilling som er: *Hvordan kan barnehagelæreren støtte de stille barna inn i lek på en småbarnsavdeling?* Videre har jeg valgt og dele funnene inn i fire ulike kategorier slik at det blir bedre oversikt i oppgaven. De kategoriene jeg har valgt og dele det inn i er: Små barnegrupper for å skape vennskap, sensitive og tilstedeværende voksne og til slutt skape trygghet og rom for mestring

4.1 Små barnegrupper for å skape vennskap

Informant A forklarer at for et stille barn er mindre grupper viktig fordi barnet ikke skal ha for mange og forholde seg til på en gang. Disse gruppene kan gjerne være aldersbestemte grupper der en passer på å sette barn som leker bra sammen. Gruppene kan gjerne bli satt sammen av et barn med god sosial kompetanse og et annet barn som trenger å få bedre sosial kompetanse. På denne måte lærer barna av hverandre og de voksne som er med i de små barnegruppene. Informant A forklarer at de prøver også sette to barn med samme alder og interesser i samme barnegruppe. Barna velger sine lekekamerater eller venner selv slik vi gjør sier informanten. Derfor observerer de barna og ser hvem som leker med hvem i frileken også. Videre påpeker informant A at det er viktig at den voksne er deltagende i leken med barna. Deretter sier informant A det er viktig og se hva det stille barnet liker å leke slik at den voksne som er med dette barnet kan tilrettelegge for denne leken med

denne barnegruppen. Grunne til at informant A trekker frem mindre grupper er fordi informanten mener at i mindre grupper klarer man å se hvert enkelt barn bedre.

Informant B forklarer også at for de stille barna er det vanskeligere i større grupper enn for andre barn. Smågrupper forklarer informanten er bedre for de stille barna. Videre forklarer informant B at det er viktig at de voksne er deltagende i leken i smågruppene. Det stille barnet skal føle seg beskyttet av den voksne som er med i smågruppene og fremheve det stille barnets egenskaper i gruppen. Videre påpeker informant B hvor viktig det er at den voksne er deltagende i rolleleken med barna i smågruppene. På denne måten kan den voksne være med på og støtte og utfordre det stille barnet i leken. Hele veien påpeker informanten hvor viktig det er å finne riktig balanse mellom og støtte og utfordre det stille barnet i leken. Dette kan den voksne bare se på barnet når det kan utfordres og ikke.

Utfordrer en barnet for mye kan kommunikasjonen mellom barnet og den voksne stoppe opp påpeker informant B. Informanten forklarer også at de stille barna ofte bare har et barn som de er trygge på og leker med. Dermed når barnet opplever at barnet eller den voksne som barnet er trygg på ikke er der forandrer barnet seg helt. Videre forklarer informant B at barna som er trygge er mer fleksible og reagerer ikke på samme måte. Disse barna leker likt når den de pleier og leke med ikke er der, noe de stille barna ikke gjør.

4.2 Sensitive og tilstedeværende voksne

Jeg stilte spørsmålene om hvordan trygge det stille barnet og hvordan hjelpe det stille barnet i lek med andre barn i barnehagen

Informant A forklarer at for å trygge et stille barn er det viktig med struktur og faste rutiner i hverdagen. For barnet er det viktig at barnet kan forholde seg til den samme personen som vil si at denne personen. Tar imot barnet når det kommer i barnehagen, legger de, er med i måltidene og tar de opp etter de har hvilt i barnehagen. Videre forklarer informanten viktigheten av at en vet hva omsorg betyr i praksis. Det å forstå barns følelses uttrykk, hvordan barnet har det. Informanten forklarer hva hjertekulturen de har i barnehagen er med å bidra til at alle blir inkludert og viser omsorg for hverandre. Kjernen i denne kulturen er empati. Empati handler om og forstå andres følelser og tanker og skille dem fra sine egne. Informant A påpeker at de arbeider aktivt med dette hele tiden og har det i bakhodet hele tiden i samspill med barna. De har også hjerte samlinger der barnet som er hjertebarn har en bok hvor de andre får se hvor barnet bor også videre. I disse samlingene får de andre barna si noe fint til hjertebarnet og gi en klem hvis de vil.

Videre påpeker informant A hvor viktig det er at det stille barnet har en sensitiv og tilstedeværende voksen ved sin side. Når barnet føler seg trygg på den sensitive og tilstedeværende voksne kan barnet etter hvert begynne å utforske både ting og andre barn i barnehagen. Informant A forklarer at de voksne på avdelingen har like stor oppgave for å trygge det stille barnet som pedagogisk leder har. Pedagogisk leder gir råd til de andre slik at barnet blir behandlet likt av alle. At barnet blir trygge på personalet mener informanten er en forutsetning og viktig for barnets utvikling. Videre forklarer informanten at når barnet føler seg trygg på den voksne kan denne personen finne ut hva som interesserer barnet og ta det inn i leken sammen med andre barn. Da kan andre barn bli interessert i den leken dem også og barnet utvikler en interesse for de andre barna gradvis. Informanten påpeker at på denne måten utfordrer og støtter man barnet gjennom hele leken. Videre forteller informant A at det å være deltagende i leken med barnet og hele tiden støtte det i leken med andre barn. God dialog med foreldrene forklarer informanten er viktig. Grunnen til dette er fordi det kan være barnet er annerledes hjemme enn i barnehagen og for å få vite hvilke rutiner de har hjemme. Informant A forklarer at foreldrene kan ha noen fortellinger eller sanger som de pleier å ha hjemme som den voksne kan ta med inn i barnehagen. Barnet kjenner da noe igjen fra hjemme i barnehagen som kan gi en ekstra trygghet for barnet i hverdagen.

Informant B påpeker at det er viktig og ikke overse de stille barna selv om de er små. Videre forklarer informanten hvor viktig det er med en sensitiv voksen som er nær barnet. Dette er første betingelse for at barnet skal føle seg trygt. Informanten forteller at barnet og den voksne sammen kan begynne å utvide horisonten. Her må den voksne være tett på barnet hele tiden og lære barnet mestring. Støtte barnet i det barnet ikke tørr og utfordre barnet når den voksne ser at en kan det. Informanten påpeker at det alltid må være på barnets sine premisser. Blir det ikke på barnet sine premisser kan barnet lukke seg helt for den voksne. For det stille barnet er det viktig at den voksne er deltagende i leken for at barnet skal føle seg trygg. Informant B forklarer også at det er viktig at det stille barnet lærer seg lekekodene sammen med de andre barna. Derfor må barnet føle seg beskyttet av den voksne som er der og støtter barnet hele tiden. Her er det viktig å finne balansen mellom når man skal utfordre og når man skal støtte det stille barnet. Videre påpeker informant B at det er viktig og ta frem det som er spesielt med dette barnet og vise det til de andre barna på avdelingen. Rett og slett finne et område som barnet kan få vise seg frem

på for de andre barna. Ta frem det barnet liker og gjøre og gjøre det så interessant som en kan for de andre barna også.

Informant B påpeker også at pedagogisk leder er avgjørende for de stille barna. Dette fordi pedagogisk leder har en kunnskap som er mer dyptgående som gjør at de klarer å møte barna på en rett måte. Informant B forteller at den profesjonelle omsorgen som de har kunnskaper om er helt avgjørende. De er også viktige for å veilede personalet på hvordan møte et uttrykt barn på en profesjonell måte. Informanten forklarer at personalet bør snakke med foreldrene til det stille barnet. Det fremheves her hvor viktig det er med en god dialog med foreldrene. Barnets utrygghet må snakkes om med foreldrene og forklare for dem hva en ser i barnehagen. For foreldrene er det viktig at personalet er positive og støttende og sammen blir enige om det er enkle ting som skal til eller om PPT skal følge dette videre opp.

4.3 Skape trygghet og rom for sosial mestring

Jeg stilte spørsmålet hva tenker du er et stille barn og hvordan beskrive det. Da fikk jeg dette til svar fra begge informantene.

Informant A påpeker at et stille barn er et barn som ikke tørr å uttrykke sine følelser. Barnet er gjerne klengete og griner selv om de sitter på fanget. Videre forklares det at dette er barn som ikke klarer å finne sin plass i sosiale sammenhenger og er passive og gir lett opp. Informant A forklarer også at det kan være flere årsaker til at et barn blir uttrykt. Det kan være stress, uttrykt miljø hjemme, traumer, ustrukturert hverdag, mye som skjer og utrygg tilvenning. Informant B forteller at et stille barn er et barn som ikke kommer lett til deg. Barnet tar ikke imot oppmerksomhet fra en voksen og vil ikke delta i aktiviteter. Informanten nevner at barnet melder seg gjerne lett ut og er anspent i kroppen. Barnet vil ikke ta imot mye fysisk nærhet fra de voksne og ber ikke om trøst eller hjelp. Informant B forteller videre at et uttrykt barn gjerne ikke vil sitte på fanget og holder følelsene sine for seg selv. Videre forklarer informant B at det kan være flere årsaker til et barn blir stille. Det kan være mobbing, sykdom, språk og barnegruppen i barnehagen. Informant B forteller at det er lite som blir kartlagt når de går på småbarnsavdeling, men at det kommer senere.

Videre hadde jeg spørsmål om hva sosial kompetanse har å si for stille barn og hvordan sosial mestring kan hjelpe de stille i hverdagen

Informant A forteller at sosial kompetanse for de stille barna er viktig fordi da kan de oppleve og bli hørt. Videre forteller informanten at barna kan få mer motivasjon til å ta kontakt med andre barn. Informant A påpeker at personalet blir en støtte for det stille barnet. Barnet sammen med den voksne utvikler barnets sosiale kompetanse sammen med andre. Personalet blir med på å skape en sosial trygghet og mestring for det stille barnet. Opplever det stille barnet sosial mestring tar barnet dette med seg videre i livet. Det stille barnet vil da etter hvert mestre og være i større barnegrupper. Barnet lærer mer om hvilke grenser det har, hva som er rett eller galt, hevder seg selv og uttrykker følelsene sine mer for andre. Informant A forteller at da forhåpentligvis vil barnet vise for andre når det er glad, redd, sint eller lei seg.

Derimot hvis barnet ikke opplever sosial mestring i barnehagen forklarer informant A at barnet kan havne utenfor. Barnet opplever ikke å få venner, hevder ikke seg selv og gir fort opp med og prøve og være med andre barn. Videre i livet forklarer informant A at dette kan få negative konsekvenser for barnet videre i livet. Både ved at barnet senere i livet kan oppleve ensomhet og depresjoner på grunn av å ikke å ha mestret det sosiale tidligere i livet. Derfor er det viktig at det blir tatt på alvor i barnehagen slik at disse barna kan bli sett før det utvikler seg.

Informant B påpeker at sosial kompetanse kan være med på å gjøre de stille barna trygge på at folk vil meg vel og andre vil meg vel. Når barnet mestrer de sosiale ferdighetene sammen med andre vil barnet få en grunnleggende trygghet som er viktig for ikke bare i barnehagen, men også videre i livet. Informant B forteller også at barnet må vite at den voksne er der for å hjelpe og passe på. Informanten forklarer at det å motivere det stille barnet og si at dette klarer du er viktig. Når det stille barnet, klarer noe det ikke har klart før blir de voksne så glad. Videre forklarer informant B at hvis det er en sensitiv voksen til stede for det stille barnet kan en nå så langt med det stille barnet. Barnet kan få en trygghet i sin sosiale mestring som er så viktig for barnet videre. Informanten forteller at en skal ta de stille barna på alvor, men ikke bygge opp under barnets utryggheter.

Derimot hvis barnet ikke opplever sosial mestring forklarer informant B at det ikke behøver å gå så bra. Informant B påpeker at dette kan føre til ensomhet og spiseforstyrrelser for barnet senere i livet. Videre forteller informanten at det er for lite kompetanse om dette i barnehagene. Informanten mener også at de som arbeider i barnehagene kanskje må blir litt mer modige og åpne øynene opp at det er barn i

barnehagen som ikke opplever sosial mestring som tar dette med seg videre. Informant B forklarer også at det er lite ressurser og rammebetingelsene for barnehagen gjør at de ikke klarer å følge opp de sårbare barna slik som de ønsker alltid. Informant B forteller at det er mye som er lagt opp feil som gjør at de ikke har tid til å gjøre det som er viktig for barna.

5.0 Diskusjon/drøfting

I denne delen av oppgaven vil jeg drøfte funnen som kom frem i empirien i lys av teori. Dette med utgangspunkt i problemstillingen: *Hvordan kan barnehagelæreren støtte de stille barna inn i lek på en småbarnsavdeling?* For å holde oversikten i oppgaven vil jeg gå ut ifra de tre funnene som er små barnegrupper, sensitive og tilstedeværende voksne og til slutt, skape trygghet og rom for mestring.

5.1 Små barnegrupper for å skape vennskap

Det første begge informantene påpeker er hvor viktig det er for barn som er stille og få leke i mindre grupper slik at de ikke har for mange og forholde seg til. Begge fremhever at den voksne som er i smågruppen med det stille barnet bør vise dette barnets interesser til de andre barna på en måte som gjør det kjekt for alle i gruppen. Ifølge Brandtzag, Torsteinson og Øiestad (2019, s. 106) blir den voksne mer tilgjengelig og sensitiv for hvert enkelt barn når barna er i mindre grupper. Barna merker at den voksne ser barna på en annen måte i en mindre gruppe (Brandtzag, Torsteinson & Øiestad, 2019, s. 106). Derfor tenker jeg det er viktig at det blir satt av tid til smågrupper hver dag inne på en småbarns avdeling. Både for barna også for personalet sin del. Videre forteller informant A at de setter barn med samme alder i sammen smågruppene. De setter et barn med god sosial kompetanse med et barn som trenger mer trening på det sammen. På denne måten lærer dem av hverandre. Begge informantene observerer og ser hvem som leker med hvem når de setter sammen smågruppene. Derfor er det viktig at barnehagelærerne ser hvem som leker sammen når de setter sammen små gruppene som informant A forteller om. Begge informantene forklarer at det er viktig at den voksne som er med det stille barnet er deltagende i leken i smågruppen. (Morris, 2004, referert i Flaten, 2013, s. 178-179) forklarer hvor viktig det er og være kreativ for å få barnets lekekamerater inn i leken med barnet. For barnet er det å være sammen med andre barn viktig for å utvikle god sosial og emosjonell kompetanse. Dette kan ikke læres i samspillet barn og voksen påpeker (Morris, 2004, referert i Flaten, 2013, s. 178-179). Ved at den voksne er kreativ kan den voksne skape en lek mellom barna som kan utvikle seg over tid. Det å gå inn i rolleleken som barna har kan bidra til at alle

også det stille barnet føler en tilhørighet med gruppen. Personalet i barnehagen kan dermed bidra til mye godt både for det stille barnet, men også for de andre barna på avdelingen.

Informantene forklarer også at i smågruppen skal det stille barnet føle seg beskyttet av den voksne som er der. Informantene påpeker at det er viktig og finne noe det stille barn er interessert og tilrettelegge for denne leken i lekegruppen. Ifølge Borge (2013, s. 50) kan prososial atferd bidra til at det blir lettere for barn som er stille og nærme seg andre barn på. Det kan tenkes at når barna får vist sin interesse for de andre barna blir dette en inngang til lek sammen med de andre barna. I tillegg ser jeg for meg at ved at barnet leker med de andre barna vil prososiale ferdigheter til barna i gruppen utvikles. Noe som ikke bare er bra for det stille barnet, men også for de andre barna i gruppen.

5.2 Sensitive og tilstedeværende voksne

For å trygge de stille barna forklarer informant A at det er viktig med en strukturert hverdag med faste rutiner. Det forklares at det er bra for de stille barna å ha en fast person og forholde seg til når de kommer i barnehagen, ved måltider også videre. Dette påpeker også Kvello (2010, s. 34-35) ved at barna med reservert temperamentstil liker rutiner og forutsigbarhet. I tillegg søker disse barna trygg kontakt hos noen få voksne som blir deres trygghet (Kvello, 2010, s. 34-35). Dette viser hvor viktig det er å ha faste rutiner på en avdeling slik at det blir forutsigbart for alle barna. Ved at det er en fast person som møter det stille barna vil dette bli en trygg og god person for barnet. Derimot tenker jeg det er viktig at det stille barnet føler seg trygg på personalet på avdelingen slik at hvis den ene personen er borte så har barnet fortsatt noen å være trygg på i barnehagen.

Ifølge Tholin (2014, s.17) kan omsorg oppfattes som berøring, stemninger eller varme blikk. Derimot er det mange synspunkter på hva omsorg er og for noen kan ordet omsorg oppleves som negativt. Derfor er det viktig at barnehagelæreren er bevisst sine egne erfaringer med omsorg og hvordan det kan påvirke arbeidet (Tholin, 2014, s.17). Omsorg mener informant A er viktig og forstår hva det betyr. For informanten A er det viktig å sette seg inn i barnas følelses uttrykk og sette seg inn i hvordan barnet har det. Informant B påpeker også hvor viktig profesjonell omsorg er å ha kunnskap om. Dette viderefremidler barnehagelæreren videre til personalet på avdelingen slik at alle gir den samme omsorgen til det stille barnet. Informant B mener barnehagelærere har en helt avgjørende rolle for de stille barna når det gjelder den profesjonelle omsorgen for dem. Når en ser på svarene på omsorg fra begge informantene ser en at de har en litt ulik oppfatning om hva som er viktig

i den profesjonelle omsorgen. Informant A fokuserer mer på barna mens informant B fokuserer mer på hvordan veilede personalet på avdelingen til å gjøre den profesjonelle omsorgen. Dermed kan det tenkes at disse har ulike oppfatninger av omsorgsbegrepet. Dette påpeker Tholin (2014, s. 17) at barnehagelærerne må være oppmerksomme på. Andre kan ha ulike oppfatninger enn hva en selv tenker på som omsorg (Tholin, 2014, s. 17). Når en som barnehagelærer er ute i arbeid tenker jeg dette er noe som er viktig og ta opp med personalet på avdelingen hva de tenker er omsorg for dem. Det kan hende at det er noen som har ganske lik oppfatning som en selv bare at fokuset er et litt annet slik som en kan se på disse informantene.

I barnehagen til informant A bruker de hjertekultur som bidrar til at alle er inkludert og viser omsorg for hverandre. Kjernene i denne kulturen er empati. Ifølge Tholin (2014, s. 100) er empati evnen til å forstå andres følelser og tanker og skille dem fra sine egne. Det å være forståelsesfull og en sensitiv voksen som viser omtanke for barnets kommunikasjon er også viktig når en viser empati (Tholin, 2014, s. 100). Personalet på avdelingen er med å fremheve hjerte barnets gode sider noe som kan være viktig for barnets selvfølelse videre i livet. Derfor tenker jeg dette er et godt initiativ i fra barnehagen og ha fokus på dette. Dette vises igjen i hjerte kulturen i barnehagen til informant A. Personalet har denne hjertekulturen i bakhodet hele tiden i samspill med barna. Personalet har hjerte samlinger der hjerte barnet får vise boken sin for andre barn. I denne boken viser det hvor de bor, familien deres med mer. I hjerte samlinger får de andre barna si noe fint til hjertebarnet og gi klem hvis dem vil det. (Berit Bae, 1996, referert i Tholin, 2014, s. 103) påpeker at når noen bekrefter den andre så viser en at en ser og erkjenner den andre. Det er her vesentlig og skille egne og andres opplevelser. Barna få gjennom hjerte samlinger både vist at dem ser barnet som er hjertebarnet. Hjertebarnet får en bekreftelse på at det har en betydning for felleskapet på avdelingen noe jeg tenker kan være viktig for trivselen i barnehagen. Det at barnehagen har dette fokuset tror jeg kan være med på og gjøre at personalet også kanskje bekrefter hverandre mer og gir positive tilbakemeldinger til hverandre.

Begge informantene forklarer at stille barn trenger sensitive og tilstedeværende voksne nær seg. Ifølge Bradtzag, Torsteinson og Øiestad (2019, s. 63) trenger barn som er stille, voksne som forsøker å forstå barnets følelser og dermed blir en sensitiv voksen for barnet. Informantene påpeker at for at barnet skal føle seg trygt er en slik voksen første betingelse. Begge nevner også hvor viktig det er at den voksne er tett på det stille barnet slik at barnet etter hvert kan utvide sin egen horisont. Støtte barnet når det trenger det og utfordre barnet

når det trenger det. Barnet må føle seg beskyttet av den voksne. Som Broberg (2018, s. 34) nevner har barn med trygg tilknytning den viten om at hvis dem er lei seg så blir de trøstet eller at den voksne alltid er der for dem. Jeg tenker at i barnehagen kan den sensitive og tilstedeværende voksne bli den trygge personen som det stille barnet trenger. Barnet opplever da at denne voksne alltid er til stede for akkurat dette barnet. Da blir barnet tryggere og kan utvide sin horisont mot andre barn også videre. Informant A forklarer videre at personalet har en like stor oppgave i å trygge det stille barnet i barnehagen som barnehagelæreren har. Barnehagelæreren kan gi råd slik at det stille barnet blir behandlet likt av alle. Informant B forklarer at man ikke skal overse de stille barna.

Videre forklarer informantene at når barnet føler seg trygg på den voksne kan denne personen finne ut hva som interesserer barnet og ta det inn i leken sammen med andre barn. Da kan andre barn bli interessert i den leken dem også og barnet utvikler en interesse for de andre barna gradvis. Informanten påpeker at på denne måten utfordrer og støtter man barnet gjennom hele leken. Videre forteller informantene at det å være deltagende i leken med barnet og hele tiden støtte det i leken med andre barn. Barnehagelæreren og personalet blir den trygge omsorgspersonen for barnet tenker jeg fordi den voksne er der når det stille barnet trenger det. Som Klette (2013, s. 21) påpeker viser barn med trygg tilknytning alle sine behov for den omsorgsfulle og støttende personen som er der for barnet. Jeg tenker at barnet som opplever en trygg tilknytning i barnehagen har gode forutsetninger for utvikling i barnehagen. Barnet kan oppleve en mestring som er viktig for dem videre i livet i barnehagen. Ved å ha en god dialog med foreldrene kan personalet hjelpe det stille barnet videre tenker jeg. Informantene forteller også at det er viktig og ha en god dialog med foreldrene. Grunnen til dette er fordi det kan være barnet er annerledes hjemme enn i barnehagen og for å få vite hvilke rutiner de har hjemme. Informant A forklarer at foreldrene kan ha noen fortellinger eller sanger som de pleier å ha hjemme som den voksne kan ta med inn i barnehagen. Barnet kjenner da noe igjen fra hjemme i barnehagen som kan gi en ekstra trygghet for barnet i hverdagen. Flaten (2013, s. 48-49) forklarer at i transaksjonsmodellen så har barnet med seg noen medfødte egenskaper og at omgivelsene er med og påvirker barnets atferd. Når en går ut ifra denne modellen ser en hvor viktig det er at personalet har den gode dialog med foreldrene. Både for å vite interesser til barnet, men også hvordan barnet er hjemme og i forhold til hvordan personalet i barnehagen kan møte barnet på best mulig måte.

5.3 Skape trygghet og rom for mestring

Informantene forteller om hvordan et stille barn er på en ganske lik måte. Begge påpeker at barna ikke uttrykker sine følelser for andre, men holder dem for seg selv. Broberg (2018, s. 33-34) nevner at barn med engstelig tilknytning kan se rolige ut, men på innsiden ha høyt stress. Barna legger lokk på sine følelser fordi dem ikke har gitt dem det barna har behov for (Broberg, 2018, s. 33-34). Klette (2013, s. 25) påpeker også at barn som har engstelig tilknytning skjuler sine følelser for sine omsorgspersoner fordi er blitt avvist eller ikke blitt møtt på sine følelsesmessige behov. Dette viser hvor viktig det er at barnehagelærerne og personalet i barnehagen prøver og sette seg inn i hvordan det stille barnet egentlig har det. For uten at en vet det tenker jeg at mange kan skjule sine følelser uten at en nødvendigvis er klar over dette. Informant A ser de stille barna som klengete og griner fordi om dem sitter på fanget. Informanten ser dem også som barn som er passive i sosiale sammenhenger og vil ikke delta i aktiviteter på samme måte som andre barn. Kvello (2010, s. 34-35) hevder at barn med en reservert temperamentsstil kan være lite kontaktsøkende og holder seg for seg selv. Dette med barn som holder for seg selv tenker jeg barnehagelærerne skal være veldig oppmerksomme på og finne ut hvorfor barnet gjør dette. Jeg tenker at en alltid skal tenke at det er en grunn bak til hvorfor et barn gjør som det gjør. Vi som barnehagelærere tenker jeg, må se bak atferden og finne ut årsaken til den. Informant B ser på de stille barna som noen som ikke tar imot fysisk kontakt eller trøst. Mulige årsaker til at barna er stille tenker informant B kan være mobbing, sykdom, språk eller barnegruppen i barnehagen. Derimot tenker informant A at årsakene kan være stress, utrykt miljø hjemme, traumer, ustrukturert hverdag, mye som skjer og utrygg tilvenning.

Informantene forteller at sosial kompetanse for de stille barna er viktig fordi da kan de oppleve at det er andre som vil meg vel og at de blir sett og hørt. Ifølge Strøknes (2014, s. 77) er sosial kompetanse når barna viser omsorg for hverandre, hevder seg selv og tilpasser sin atferd til andre. Ved at de voksne er med og støtte det stille barnet tror jeg at barnet vil oppleve en trygghet som er viktig for deres utvikling av sin sosiale mestring. Informantene forteller også at det stille barnet kan oppleve en sosial trygghet ved å mestre de sosiale ferdighetene sammen med de voksne og barna i barnehagen. Informantene forteller at barnet kan få motivasjon til å ta kontakt med andre barn og føle en sosial mestring. Informantene nevner også at den sosiale mestringen barnet opplever i barnehagen kan barnet ta med seg videre i livet. Den sosiale mestringen som informantene forteller om nevner også strøknes. Strøknes (2014, s. 77) hevder at den sosiale kompetansen der barna

lærer å tilpasse sine behov i forhold til andres behov er viktig å ha med seg videre i livet også. Derfor tenker jeg at den sosiale mestringen er noe som personal i barnehagen bør tenke at alle barna på deres avdeling skal få kjenne på. Ser personalet noen som ikke har denne mestringen bør de sette inn tiltak tenker jeg. Informant B påpeker at når et stille barn klarer noe som har vært vanskelig for dem før blir personalet så glad. Informant B forklarer også hvor viktig det er å ta det stille barnet på alvor, ikke bare overse. Informant A nevner at etter hvert som barnet opplever sosial mestring vil det mestre og være i større barnegrupper. Barnet forstår at det er lov og sette grenser for seg selv, hva som er rett og galt og uttrykker sine følelser for andre barn eller voksne.

Begge informantene forteller at hvis de stille barna ikke opplever en sosial mestring trenger det ikke gå så bra med barnet videre i livet. Informant A forklarer at senere i livet kan barnet være ensomt og bli deprimert. Derfor er det viktig å ta det på alvor tidlig forklarer informant A. Informant B nevner spiseforstyrrelse og ensomhet som kan komme senere i livet til barnet som ikke opplever sosial mestring. Ifølge (Bohlin, Hagekull og Andersson, 2005, referert i Borge, s. 49) vil barnet som trekker seg bort fra andre vil ikke barnet utvikle en like god sosial kompetanse som andre barn. Dette tenker jeg er noe personalet må være oppmerksomme på og tenke på i hverdagen. For barnet som ikke blir sett eller blir tatt på alvor av personalet kan dette få store konsekvenser for dem senere i livet. Dette viser hvor viktig det er og se barna som trenger ekstra støtte tidlig. Informant B mener at personalet i barnehagen må være litt mer modige og åpne øynene opp for at det er barn som ikke opplever sosial mestring i barnehagen. Informant B mener at det er for lite ressurser og rammebetingelser i barnehagen som gjør at dem ikke klarer å følge opp de sårbare barna i barnehagen som dem ønsker.

6.0 Avslutning/oppsummering

Formålet med dette forskningsprosjektet var å undersøke problemstillingen: *Hvordan kan barnehagelæreren støtte de stille barna inn i lek på en småbarnsavdeling?* For å undersøke dette ble den kvalitative forskningsmetode tatt i bruk og semistrukturert intervju. Jeg ville finne ut hva barnehagelærerne gjør for de stille barna på en småbarnsavdeling. Hvilke tanker informantene hadde om de stille barna og hva som var viktig for dem. Ut ifra dette kom det frem tre sentrale funn.

Det første funnet der en ser hvor mye en sensitiv og tilstedeværende voksen har å si for et stille barn. Informantene forklarer at det er viktig at det stille barnet har en person som de er trygge på i barnehagen. Det at denne voksne ser det stille barnet og utfordrer og støtter barnet når det har behov for det. På denne måten utvikles barnets sosiale mestring i sammen med den voksne. Informantene forklarte også hvor viktig det var og ta og løfte frem det stille barnets interesser slik at barnet får leke noe de synes er kjekt sammen med andre.

Det andre funnet som er viktig er små grupper for de stille barna. Informantene forklarer at for at det stille barnet skal bli trygt trenger barnet mindre grupper for å få den tryggheten det trenger. I gruppene bør det være noen på samme alder og fokuset må være og få frem det stille barnets gode sider for de andre barna. Informantene forklarte også at etter hvert som barnet blir tryggere i lek i de små gruppene kan barnet etter hvert bli tryggere på større grupper også. Informant A forteller også om at ved å dele i mindre grupper blir det lettere å se alle barna for de voksne.

Det siste funnet som er sentralt er hvor viktig den sosiale mestringen er for det stille barnet og andre også. Opplever ikke barnet en sosial mestring kan barnet ta dette med seg videre i livet. Dette er noe som jeg mener barnehagene og skolene bør ta på alvor og se disse barna før det får for store konsekvenser for barnet. Hva bør samfunnet gjøre slik at barnehagene faktisk har mulighet til å følge opp de sårbare barna på et tidligere tidspunkt? Jeg tenker nok personal er det viktigste av alt. Uten nok personal er det vanskelig å følge opp de barna som virkelig trenger det tenker jeg. Hva tenker du?

7.0 Litteraturliste

Bergsland, D. M., & Jæger, H. (2014). *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen* (1.utg.). Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

Borge, A, I, H. (2013). Vennskap. I E. Foss & O. F. Lillemyr (Red.), *Til barns beste veien til omsorg og lek, læring og danning*. (1. utg., s. 35-53). Gyldendal norske forlag

Brandzag, I. Torsteinson, S, Øiestad, G. (2019) *Se barnet innenfra hvordan jobbe med tilknytning i barnehagen*. (1. utg). Oslo: KF.

Dalland, O. (2020). *Metode og oppgaveskriving for studenter* (7.utg.). Oslo: Gyldendal Akademisk.

Flaten, K. (2013). *Barnehagebarn og angst*. (1. utg.). Oslo: Gyldendal akademiske forlag.

Klette, T. (2013). Betydning av tidlig tilknytning og trøst i barndommen. I E. Foss & O. F. Lillemyr (Red.), *Til barns beste. Veien til omsorg og lek, læring og danning* (1. utg., s. 14-31). Oslo: Gyldendal akademiske forlag

Kunnskapsdepartementet. (2017). *Rammeplan for barnehage innhold og oppgaver*. Oslo: Kunnskapsdepartementet. Hentet fra:

<https://www.udir.no/globalassets/filer/barnehage/rammeplan/rammeplan-for-barnehagen-bokmal2017.pdf>

Kvello, Ø. (2010). *Barn i utvikling. Barns barnehage 2. Personlighetsutviklingen: Barnehagens rolle i den fascinerende dynamikken mellom samspill og biologi*. (1. utg., s. 27-64). Gyldendal akademisk.

Løkken, G. (2015). *Toddlerkultur. Om ett og toåringers sosiale omgang i barnehagen*. (1. utg.). Oslo: Cappelen akademiske forlag.

Lund, I. (2004). *Hun sitter jo bare der. Om innagerende atferd hos barn og unge*. Bergen: Fagbokforlaget

Strøknes, I. (2014). Sosial utvikling. Glaser, V., Strøknes, I. & Drugli, M. B. (Red.), *Utvikling, lek og læring i barnehagen: Forskning og praksis* (s. 79-99). Bergen: Fagbokforlaget.

Kandidatnummer: 1302

Tholin, K, R. (2014). *Omsorg i barnehagen*. (2. utg.). Bergen: Fagbokforlaget.

Øhman, M. (2012). *Det viktigste er å få leke*. Oslo: Pedagogisk forum.

8.0 Vedlegg 1 Samtykkeskjema fra NSD

Vil du delta i Forskningsprosjektet *Hverdagspraksiser*?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å involvere barnehagelærerstudenter i forskning som bidrar til mer kunnskap om hverdagspraksiser som fremmer lek, kommunikasjon og tilhørighet i barnehagen. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Gjennom *Hverdagspraksiser* skal barnehagelærerstudentenes Bacheloroppgaver knyttes til forskning som skjer ved Universitetet i Stavanger ved Institutt for barnehagelærerutdanningen, og det nasjonale barnehageforskningssenteret FILIORUM¹ finansiert av Norges Forskningsråd. Det overordnede målet for alle Bacheloroppgavene er å få mer kunnskap om hverdagspraksiser i barnehagen innenfor temaene: digital kompetanse, lek, tilhørighet/mangfold, kreativitet, bærekraft og ledelse. Problemstillingene vil variere innen rammen av de tematiske områdene.

Studentenes Bachelorsoppgaver tilsvarer 15 studiepoeng (¼ studieår) og datagrunnlaget de bygger oppgavene sine på er korte observasjoner i barnehagen, intervjuer, eller spørreskjema. Dataene som samles inn skal i første rekke brukes til studentenes Bacheloroppgaver, men vi vil også i dette brevet spørre om lov til å bruke dataene videre i forskning i FILIORUM – Senter for barnehageforskning.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Universitetet i Stavanger (UiS) ved Institutt for barnehagelærerutdanning og FILIORUM – Senter for barnehageforskning er ansvarlige for prosjektet. Samarbeidspartnere er barnehageeiere i Rogaland som har kommet med ønsker om tema de vil ha belyst gjennom studentenes Bacheloroppgaver.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du får spørsmål om å delta i prosjektet fordi du arbeider i en barnehage eid av en av våre samarbeidspartnere i prosjektet. Barnehageeier har valgt ut barnehagen du arbeider i til å være med i prosjektet. Spørsmål om deltakelse sendes til alle ansatte i denne barnehagen som er aktuelle for studentenes problemstillinger. Det er ikke sikkert du vil inngå i datainnsamlingen, selv om du gir tillatelse.

Hva innebærer det for deg å delta?

Ved å delta i prosjektet vil barnehagelærerstudenter ved UiS få mulighet til å besvare problemstillinger i sine Bacheloroppgaver gjennom tilgang til praksisfeltet som videre bidrar til forskning om hverdagspraksiser i barnehagen.

---

¹ <https://www.uis.no/forskning-og-ph-d/forskningssentre/filiorum-senter-for-barnehageforskning/>

Metoder som vil bli brukt er ikke- deltakende observasjon, deltakende observasjon, intervju og spørreskjema. Ikke-deltakende observasjon betyr at studenten er tilstede og observerer barn og ansatte i barnehagen uten at de selv deltar aktivt i det som foregår. Deltakende observasjon er nødvendig når studentene skal prøve ut didaktisk opplegg sammen med ansatte og barn i barnehagen. Det er ikke lov å gjøre lyd- eller videoopptak. Opplysningene registreres gjennom studentenes notater som vil være anonymisert og oppbevart på sikker maskinvare. I den ferdige oppgaven vil det ikke være mulig å gjenkjenne barn, ansatte eller barnehagen dataene er samlet inn i. Det er kun studenten som har opplysninger om dette. Studenten har taushetsplikt, og ingen, heller ikke veileder, vil vite hvilke barn eller hvilken barnehage dette dreier seg om. I de tilfeller observasjon i barnehagen er aktuelt vil

---

studenten forholde seg til gjeldende korona-restriksjoner og smittevernsprosedyrer. Gjennom spørreskjema eller intervju med ansatte vil det ikke åpnes for spørsmål om enkeltbarn.

Ved intervju er det kun tillatt å skrive notater, mens spørreskjema fylles ut og registreres elektronisk. Det kan i noen tilfeller være aktuelt å lagre data innsamlet via intervju, spørreskjema, eller observasjon, til videre forskning i FILIORUM. Data lagres på sikker server og krever tillatelse av involverte.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle opplysninger og data samlet inn om deg vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

I tilfeller der det gjøres observasjon av ansatte i barnehagen vil kun de ansatte som har gitt samtykke bli observert. Samtlige ansatte som skal intervjues må ha gitt tillatelse til dette. I gruppeintervju må alle som intervjues ha gitt slik tillatelse. Det skal ikke gjøres lyd-, bilde- eller videoopptak.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Det er kun student som vil ha tilgang til opplysninger om ditt navn, hvilken barnehage du arbeider i, og andre detaljer knyttet til datainnsamlingen. Veileder og prosjektgruppe ved UiS vil ha tilgang til anonymiserte data som samles inn. Deltakere vil ikke kunne gjenkjennes hverken i Bacheloroppgaven til studentene eller i eventuelle andre publikasjoner der dataene brukes.

Alle data vil ivaretas gjennom sikker lagring i tråd med UiS retningslinjer, og vil anonymiseres slik at opplysningene ikke vil kunne spores tilbake til kilden. Dette kan gjøres ved at barna/barnehageansatte/barnehagen får fiktive navn eventuelt nummer. Dataene oppbevares på tilgangsbegrenset og passordbeskyttet maskinvare.

Barnehageeierne som har deltatt i prosjektet vil kun få tilgang til resultater gjennom studentenes Bacheloroppgaver der ansatte, barn, og barnehager er anonyme.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Opplysningene anonymiseres innen Bacheloroppgaven er godkjent slik at ingen data kan spores tilbake til kilden, noe som etter planen er februar 2022.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet (etter at data er samlet inn, men før oppgaven er avsluttet og dataene anonymisert), har du rett til:

- innsyn i data og personopplysninger som er registrert om deg. Du har også rett til å få utlevert en kopi av opplysningene,
- å få rettet og eventuelt slettet opplysninger om deg,
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Etter at anonymisering er foretatt kan du ikke identifiseres i datamaterialet og det vil derfor ikke være mulig å hente ut data om deg.

Ønsker du mer informasjon om datainnsamlingen, kan dette fås ved henvendelse til prosjektansvarlig ved UiS (se kontaktinformasjon på samtykkeskjema).

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg? Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Universitetet i Stavanger har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Institutt for barnehagelærerutdanning/FILIORUM, Universitetet i Stavanger ved professor/senterleder FILIORUM Elin Reikerås elin.reikeraas@uis.no, eller administrativ koordinator FILIORUM Secilie Schelbred filiorum@uis.no
- Vårt personvernombud: Rolf Jegervatn rolf.jegervatn@uis.no

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

Kandidatnummer: 1302

Med vennlig hilsen

Elin Reikerås

Secilie Schelbred

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet *Hverdagspraksiser*, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i observasjon i barnehagen
- å delta i intervju og/eller spørreskjema

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles i henhold til de tillatelser jeg har gitt ovenfor.

---- (Signert av prosjektdeltaker, dato)

8.1 Vedlegg 2 Intervju Guide

Intervju Guid:

I dette intervjuet vil fokuset være på de utrygge og innadvendte barna. Aldersgruppen jeg tenker på er 3 åringene.

Bakgrunn

- Hvilken stilling har du i barnehagen?
- Hva er din utdanningsbakgrunn?
- Hvor lenge har du jobbet i barnehage?
- Hvilken aldersgruppe arbeider du med?
- Hva mener du er viktigst for barns trivsel og utvikling?

Voksenrollen (bygge gode relasjoner)

- Kan du beskrive et utrykt barn? Hva tenker du om et utrykt barn?
- Hva årsaker tenker du kan bidra til at barnet er utrykt?
- Hva gjør du for å trygge de utrygge barna?
- Hva gjør dere for å sikre at de utrygge barna blir sett i løpet av hverdagen?
- Hvordan arbeider dere for at alle barna på avdelingen skal ha det bra sammen?
- Hvor viktig mener du pedagogiskleder er for de utrygge barna i deres hverdag?
- Hva gjør du for å få de utrygge barna med i lek med de andre barna på avdelingen? Hvorfor tenker du dette er viktig?
- Hvordan arbeider dere didaktisk og pedagogisk med å få alle barna inn i lek?
- Hvilke konsekvenser kan det få for de barna som ikke deltar i lek med andre?
- Hvilke tiltak iverksettes når barn står utenfor i lek?
- Hvordan samarbeider der med foreldrene når det gjelder de utrygge barna?

Vennskap

- Hva tenker du på når du hører begrepet vennskap?
- Hva tenker du vennskap kan ha og si for de innadvendte barna i hverdagen?
- Hvordan arbeider dere for at alle skal ha en lekekamerat?
- Hva gjør dere hvis dere merker at det utrygge barnet ikke har noen venn eller lekekamerat?
- Hvordan bidrar dere voksne på avdelingen slik at alle skal ha det bra i barnehagen?
- Hvordan arbeider dere for å sikre at alle har en venn i barnehagen?
- Hvordan definerer du begrepet sosial kompetanse?
- Hvordan kan sosial kompetanse bidra til at de utrygge barna får en sosial mestring
- Hvordan tror du denne mestringen kan hjelpe barnet videre i livet sitt?
- Hva tror du det kan ha og si for barnet hvis det ikke opplever mestring i det sosiale i barnehagen?

Kandidatnummer: 1302

- Hvordan bidrar du som barnehagelærer til at alle barna får denne sosiale mestringen i hverdagen?

Avslutning

- Er det noe du tenker jeg burde spør deg om som kan være viktig?